

Szkoły Dialogu

dla dzieci nowo przybyłych

List 3

Dajemy coś od siebie

Nowo przybyte dzieci uczą się pomagać oraz prosić
innych o pomoc.

Wprowadzenie

Zapytaj dziecka, czy mogłoby pomóc innej osobie z zacinającym się zamkiem, który nie chce się zapiąć, a będzie ono natychmiast gotowe do pomocy! To bardzo miłe, gdy możemy komuś pomóc, prawda? Możliwość udzielenia komuś wsparcia i zrobienia czegoś dla drugiej osoby daje poczucie bycia potrzebnym. Każdy potrzebuje czuć się potrzebnym.

W tym liście znajdziesz scenariusz lekcji, podczas której zaprosisz uczniów do dołożenia ich cegiełki do funkcjonowania klasy i szkoły. Chcemy, by dzięki temu dzieci mogły poczuć, że są potrzebne i że mogą wywierać wpływ na otoczenie. Jest to szczególnie ważne dla uczniów, którzy na co dzień uważają, że mają niewielki wpływ lub w ogóle nie mają wpływu na to, co je spotyka. Ponadto, dając dzieciom zadania i obowiązki, pracujemy nad zwiększaniem w nich poczucia wspólnotowości. Gdy wykonują konkretne zadania, pomagają innym w klasie lub szkole. W ten sposób klasa i szkoła stają się miejscem, w którym zdobywa się ważne życiowe doświadczenia i umiejętności, a także przyswaja postawy właściwe dla aktywnych i zaangażowanych obywateli.

Dzieci czerpią przyjemność z pomagania innym i zauważają, iż taka pomoc daje drugiej osobie radość. Ponadto okazuje się, że umiejętność pomagania innym lub troszczenia się o inne osoby podnosi poczucie własnej wartości i sprawia, że nasze osobiste zmartwienia schodzą na dalszy plan.

Pod pojęciami „dawania czegoś od siebie” czy „dokładania swojej cegiełki” mamy na myśli nie tylko umożliwianie uczniom pomagania innym. Innym aspektem takiej sytuacji może być również współmyślenie czy nawet współdecydowanie w odniesieniu do konkretnego zagadnienia: na przykład zastanawianie się nad sposobem świętowania urodzin w Waszej grupie. Sytuacje, w których uczniowie mogą współmyśleć i współdecydować, zwiększają ich zaangażowanie w życie wspólnoty. Jeżeli masz możliwość wypowiedzenia się na temat wystroju sali, będziesz potem czuć także odpowiedzialność za elementy wyposażenia, które się w niej pojawią. Zaangażowanie sprawi, że będziesz także zwracać uwagę innym, by ostrożnie się z tymi rzeczami obchodzili.

Poniższa lekcja daje możliwość, by z uczniami Twojej klasy:

- poćwiczyć dobre pomaganie (zamiast narzucania się);
- zastanowić się nad tym, w czym mogliby sobie nawzajem pomagać w klasie; w zależności od grupy zdecydujesz, które z aktywności wybierzesz.

W programie *Szkół Dialogu* opracowano również sposoby dawania czegoś od siebie na poziomie całej szkoły lub okolicy, w której mieszkają uczniowie.

Czy mogę ci pomóc?

Cel lekcji

Uczniowie dowiadują się, jak mogą dokładać swoją cegiełkę do pomocy w klasie.

Przygotowanie

- Przeczytaj wprowadzenie do niniejszego listu
- Wymyśl, jak stworzysz uczniom możliwość niesienia pomocy (zobacz propozycje z lekcji, lecz przede wszystkim pozwól im, by sami zgłaszali pomysły).

Materialia

- Puzzle
- Ilustracje „Pomoc podczas zabawy i pracy”, „Radość”

Plan lekcji

Powitanie

Co będziemy robić i czego będziemy się uczyć? Pomagamy sobie nawzajem

Pomagamy w klasie

Co zrobiliśmy i czego się nauczyliśmy?

Zakończenie

Powitanie

Przeprowadź *Powitanie*, na przykład aktywność opisaną poniżej.

Pomóż mi wstać!

Uczniowie ustawiają się w parach (najlepiej, żeby parę tworzyły osoby podobnego wzrostu) tak, by opierali się o siebie plecami. Chwytają się ramionami pod łokcie. Teraz próbują usiąść równocześnie na podłodze, nie rozplatając uścisku.

Pochwal ich, gdy im się to uda dzięki dobrej współpracy.

Teraz uczniowie próbują w parach wstać, znów pomagając sobie i udzielając wskazówek.

Powtórzcie to ewentualnie jeden raz. Niech uczniowie, którym się udało, udzielają wskazówek innym parom. Młodsze dzieci mogą wykonywać to zadanie, siedząc na podłodze przodem do siebie i trzymając się za ręce. Niech spróbują w ten sposób wstać.

► Co będziemy robić i czego będziemy się uczyć?

Podczas „Powitania” liczyło się pomaganie sobie nawzajem. Dziś przyjrzymy się temu, jak możemy dobrze pomagać sobie nawzajem w grupie. Ewentualnie uzupełnij wprowadzenie o opis aktywności, jaką chcesz dodatkowo z nimi wykonać.

Zwróć uczniom uwagę na plan mających się odbyć zajęć i zapytaj, czy go akceptują.

► Pomagamy sobie nawzajem

Uczniowie siedzą w kręgu.

Poproś jedną z osób, by zaczęła układać puzzle przy stoliku (najpierw omów z wybraną osobą, jak będzie wyglądało to zadanie).

Po chwili podejdź do niej i przyłącz się do układania: *Pomogę ci, żeby poszło ci szybciej!* Zaczynasz nieproszony(-a) układać puzzle z tą osobą, zachowując się przy tym w sposób dominujący i zabierając kawałki leżące tuż przed nią, mówiąc: *„Pokażę ci, jak trzeba to ułożyć!”*

Zatrzymaj aktywność i zapytaj uczniów: *Czy waszym zdaniem dobrze tutaj pomagałem(-łam)? Co było nie tak? Jak to nazywamy? Narzucaniem się! Nie zapytałem(-łam), czy mogę pomóc.* Zapytaj osobę, której pomagałeś(-łaś): *Jak czułeś(-łaś) się, gdy ci pomagałem(-łam)?* Pomóż jej ewentualnie nazwać to, co czuje.

Raz jeszcze odegrajcie scenkę z puzzlami. Podejdź do stołu i powiedz: *Ale trudne puzzle! Czy mam ci pomóc?* Poczekaj, aż uczeń powie „tak”. Zasugeruj: *Może najlepiej byłoby ułożyć najpierw narożniki i ramkę? Zobacz, trzeba wyszukać te kawałki, które mają prostą krawędź. Pomóc ci szukać?*

Czy teraz zachowałem(-łam) się w porządku? Co zrobiłem(-łam) inaczej? Zapytaj ucznia, jak teraz się czuł i pomóż mu ewentualnie nazwać to uczucie. *Czy w naszej grupie też tak robimy?*

Jak chcemy, by to wyglądało w naszej grupie? Najpierw pytamy, a potem pomagamy! Czasem chcesz, by ktoś ci pomógł. Możesz wówczas powiedzieć: Czy możesz mi pomóc?

Ewentualny dalszy ciąg aktywności dla młodszych uczniów:

Rozłóż na stołach różnego rodzaju puzzle lub inne materiały/zadania, przy których uczniowie mogą pomagać sobie nawzajem. Zademonstruj założenie zadania z jednym z uczniów. Uczeń zaczyna układać puzzle. *Czy mam ci pomóc?* Poczekaj na (pozytywną) odpowiedź od ucznia, a potem wyszukuj i podawaj mu kawałki, by on sam mógł je układać. Ewentualnie udziel mu wskazówek.

Poproś następnie dwoje uczniów, by razem zaprezentowali taki sposób działania, ewentualnie przy użyciu innych materiałów niż puzzle. Powiedz teraz, by połowa grupy zajęła się układaniem puzzli. Pozostali uczniowie mogą wyszukać sobie osoby, którym będą pomagać. Chodź po klasie i chwal uczniów, którzy dobrze pomagają innym.

Zakończ, mówiąc: *Gdy komuś pomagamy, najpierw musimy zapytać, czy mu to odpowiada.*

► Pomagamy w klasie

Uczniowie siedzą w kręgu. *Zastanowimy się teraz nad tym, w czym moglibyśmy pomagać sobie nawzajem w klasie.* Poproś uczniów, by w parach zastanowili się, przy czym już teraz często sobie pomagają. Podaj przykłady zadań, jakie są do wykonania w klasie, jak np.

ścieranie tablicy, rozdawanie materiałów, ustawianie krzeseł na ławkach. Pokaż te czynności, jeżeli niektórzy uczniowie nie znają jeszcze wystarczająco języka. Daj im czas do namysłu, po czym poproś, by krótko porozmawiali w parach na ten temat. Połącz uczniów, którzy słabiej znają język, z jedną lub dwiema osobami, które biegle się nim posługują. Poproś każdą z par o podanie jednego wymyślonego przez siebie przykładu.

Mamy zadania, przy których pomagamy sobie nawzajem (wskaż na wszystkich uczniów) oraz zadania, przy których niektórzy z nas często pomagają innym. Wymień przy tym podane przez uczniów przykłady.

Zwróć równocześnie uwagę na efekt takiej pomocy. Jakie to uczucie, gdy się komuś pomaga? A jakie potem?

Po czym poznajesz u drugiej osoby, że dobrze jej pomogłeś(-łaś)? Można zauważyć, że ta osoba jest wówczas radosna. Pokaż uczniom ilustrację „Radość”.

Jakie to uczucie, gdy pomaga się innym? To sprawia, że jest się radosnym!

Czy potrafimy wymyślić jeszcze więcej rzeczy, przy których moglibyśmy sobie pomagać?

Przed wszystkim pozwól uczniom, by sami przedstawili swoje pomysły. Może to być na przykład:

W przypadku młodszych uczniów :	W przypadku starszych uczniów :
<ul style="list-style-type: none"> - otwieranie drzwi i zamykanie ich przy wchodzeniu do sali i wychodzeniu z niej; - pomoc przy rytuale powitania; - przygotowywanie materiałów; - pytanie uczniów o to, którą zabawę/zadanie wybierają; - pójście do innej klasy z jakimś pytaniem lub zanieśenie czegoś; - pomoc przy rozdawaniu posiłków i napojów; - zaopiekowanie się nowym uczniem; - pomoc przy wiązaniu sznurówek. 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczenie zasad nowej osobie; - pomoc przy zadaniach z przedmiotu, z którego jest się dobrym; - pomoc przy określonym zadaniu; - zadbanie o kontakt z uczniem, który jest nieobecny z powodu choroby; - przygotowanie kartki z życzeniami dla osoby, która ma urodziny; - pomoc w razie konfliktu; - oprowadzenie nowego ucznia po szkole; - pomaganie komuś, kto nie czuje się w klasie całkiem dobrze.

Wybierz z uczniami, w jaki sposób/-y chcieliby pomagać sobie nawzajem w klasie.

Zaprezentuj, jak taka pomoc mogłaby wyglądać. Możesz też poprosić jednego z uczniów, by to zrobił. Zrób ewentualnie zdjęcie przedstawiające taki sposób pomagania. Jeżeli macie w klasie tablicę zadań, możesz dopisać do niej to zadanie.

► Co zrobiliśmy i czego się nauczyliśmy?

Dzisiaj dowiedzieliśmy się, jak można pomagać drugiej osobie w dobry sposób. Pomagając i przyjmując pomoc, sprawiamy radość drugiej osobie i sobie samemu. Wymyśliśmy również, w czym moglibyśmy pomagać sobie nawzajem w klasie.

► Zakończenie

Przeprowadź **Zakończenie**, na przykład aktywność opisaną poniżej.

Zaufaj mi!

Wyjaśnij, że uczniowie będą sobie teraz nawzajem pomagali.

Zaprezentujesz to najpierw z jedną z osób. Poproś ją o zamknięcie oczu. Chwyć ją za ramiona i poprowadź ją przez salę tak, by w nic nie uderzyła. Idź bardzo powoli i udzielaj uczniowi drobnych wskazówek: Tak, dobrze! Lub: Stop!

Zapytaj, którzy z uczniów odważą się wykonać to zadanie. Niech osoby, które mają ochotę, będą w tej zabawie 'prowadzącymi'. Inni niech przyglądają się, jak tamci sobie radzą.

Chwal uczniów, którzy dobrze pomagają swoim towarzyszom, tak by ci w nic nie uderzyli.

Nauczyciel

- Stawiaj przed uczniami wyzwania zmuszające ich do samodzielności.
- Wykorzystuj codzienne sytuacje, by ćwiczyli pomaganie sobie nawzajem.
- Wymyślaj wciąż kolejne rzeczy, które pozwolą uczniom dokładać swoją cegiełkę.
- Wykazuj duże zaufanie wobec kompetencji i wytrzymałości dzieci.
- Wyrażaj duże oczekiwania wobec uczniów.
- Chwal osoby, które pomagają innym.
- Proś, by uczniowie dzielili się swoimi odczuciami na temat pomocy. Po czym poznali, że ich działanie było pomocne?
- Zachęcaj uczniów do chwaleń innych za udzieloną im pomoc: co było najbardziej pomocne?

Dalsze działania

Pomagamy w klasie

W nadchodzącym czasie dawaj uczniom okazję do pracy nad ich obrazkami.

Ściana Potrzeb i Propozycji

Możesz rozszerzyć kwestię pomocy w klasie, tworząc „Ścianę Potrzeb i Propozycji”. Powieś w sali dwa kolorowe arkusze papieru. Na arkuszu zatytułowanym „POTRZEBY” uczniowie mogą wpisywać (lub rysować czy przyczepiać zdjęcia), w czym potrzebują pomocy. Muszą podać przy tym swoje imię.

Na arkuszu „PROPOZYCJE” lub „POMOC” wpisują, przy czym mogliby pomóc.

Arkusze możesz też zatytułować: „Pomoc” i „Prośba o pomoc”.

W ten sposób uczniowie będą widzieli, komu mogą oferować pomoc i do kogo mogą się o nią zwrócić.